

4,31
EDI total

PREDLOG EKSPERTSKOG TIMA – PROPORCIONALNI SISTEM GDE SU OKRUZI IZBORNE JEDINICE

EDI je indeks demokratičnosti izbornih sistema. Koristi se za procenu kvaliteta predloga izbornih sistema koje predlažu političke stranke, stručna javnost i civilno društvo u Srbiji.

NIVO DEMOKRATIČNOSTI

4-5 VISOK

3-4 ZADOVOLJAVAJUĆI

2-3 SREDNJI

1-2 NIZAK

0-1 VEOMA NIZAK

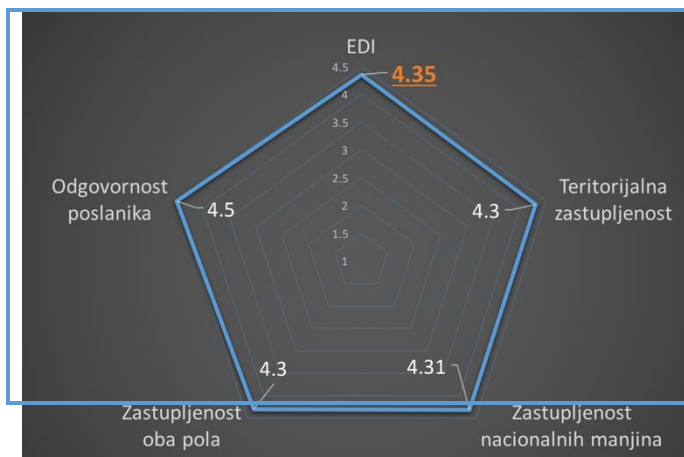
Opis predloga izbornog sistema: Skupština ima 250 poslanika koji se biraju prema pravilima proporcionalnog sistema u 26 izbornih jedinica. Teritorija Kosova i Metohije bi činila jednu izbornu jedinicu koja, u skladu sa brojem birača upisanim u birački spisak, bira 5 poslanika. Preostalih 25 okruga koji postoje na području Republike Srbije biralo bi 245 poslanika u skladu sa brojem stanovnika koji živi u okruzima, pri čemu na svakih 29.334 stanovnika bi se birao jedan poslanik/ca. Reč je o proporcionalnom izbornom sistemu sa izbornim pragom od 5% na nivou izborne jedinice, a liste bi morale da budu rodno izbalansirane tako da obuhvataju podjednaku zastupljenost oba pola. Za liste manjina ne bi važio cenzus od 5%, već samo prirodni prag.

Teritorijalna zastupljenost Srbije u parlamentu: Svaki upravni okrug bi dobio svoje poslanike u skladu sa veličinom okruga. Kandidati mogu biti samo poslanici sa prebivalištem u tom okrugu u trajanju od najmanje 12 meseci pre održavanja izbora. Kako su okruzi različitih veličina, treba imati u vidu da bi Beograd birao 57 poslanika, Južnobački 21 poslanika, Nišavski 13, Sremski i Raški 11, Mačvanski, Južnobanatski, Šumadijski i Zlatiborski po 10, Rasinski 8 poslanika, Jablanički, Moravički, Podunavski, Pomoravski i Zapadnobački (po principu najvećeg ostatka) 7 poslanika, Srednjobanatski, Severnobački, Braničevski, Kolubarski i Pčinjski (po principu najvećeg ostatka) po 6 poslanika, Severnobanatski 5 poslanika, Borski i Zaječarski po 4, a Pirotski i Toplički po 3 poslanika. Ovako se obezbeđuju odlična teritorijalna zastupljenost i demetropolizacija parlamenta.

Prisustvo predstavnika nacionalnih manjina u parlamentu: Prisustvo nacionalnih manjina u parlamentu obezbeđuje se ukidanjem cenzusa za liste stranaka nacionalnih manjina i uvođenjem prirodnog praga koji omogućava da procenat mandata koje dobijaju predstavnici lista nacionalnih manjina u Srbiji odgovora procentu koji ove manjine imaju u ukupnom broju stanovnika Srbije.

Prisustvo manje zastupljenog pola u parlamentu: Za razliku od postojećeg izbornog sistema, ovaj predlog teži paritetnoj zastupljenosti oba pola. Reč je o zastupljenosti koja odgovara odnosu broju muškaraca i žena na nacionalnom nivou. U tom smislu, predlog izbornog sistema predviđa da izborne liste budu strukturirane tako da sadrže podjednak broj muškaraca i žena.

Odgovornost poslanika u odnosu na građane: Predlog izbornog sistema predviđa 10 mera koje jačaju stepen odgovornosti izabranih poslanika u odnosu na građane: 1. Građani imaju pravo da budu birani za poslanike, bez diskriminacije, 2. Dozvoljene su kandidature/liste kandidata koje su podnete od strane građana/grupa građana, 3. Ukoliko se traži podnošenje potpisa, izborni zakon ne treba da zahteva više od 1% potpisa birača u datoj izornoj jedinici (utvrđuje Kodeks dobre prakse u izbornim stvarima). 4. Ukoliko se traži polaganje depozita kako bi se sprečile neozbiljne kandidature, on treba da bude vraćen u slučaju kada se dobije određeni procenat glasova (npr. 1%), 5. Svaki birač ima pravo na pravnu zaštitu izbornog prava i pravo na pravni lek u slučaju povrede prava, 6. Svaki pojedinac, kome je povredno pravo kandidovanja, ima pravo žalbe, 7. Postoji pravna zaštita pred nepristrasnim i nezavisnim telom (sudom), 8. Postupci po kojima postupaju nadležni organi su definisani (izbornim zakonom) i unapred poznati. 9. Izborni sporovi rešavaju se na više nivoa (izborna administracija, sudovi, ustavni sudovi), 10. Izabrani predstavnici treba da provode određeni deo vremena u svojoj izornoj jedinici, da budu u kontaktu sa građanima, da podnose periodične izveštaje o svom radu i sl.

UKUPNA OCENA: Sistem omogućuje ravnomernu zastupljenost svih krajeva Srbije u odnosu na broj stanovnika. Izbor da izborne jedinice odgovaraju granicama okruga omogućuje jaču povezanost građana i poslanika na bazi zajedničke teritorijalne identifikacije. Prisustvo nacionalnih manjina i oba pola u parlamentu je na visokom nivou, dok su sve mere važne za izgradnju odnosa odgovornosti poslanika prema biračima prisutne.